

برنامه‌ی درسی آموزش فلسفه به کودکان ایرانی

مینا شریفی

مریم اوموئی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

برنامه‌ی درسی آموزش فلسفه

به کودکان ایرانی

تالیف:

مینا شریفی

مریم اوموئی

انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)

سرشناسه : شریفی، مینا، ۱۳۶۹-

عنوان و نام پدیدآور : برنامه‌ی درسی آموزش فلسفه به کودکان ایرانی / تالیف مینا شریفی، مریم اوموئی.
مشخصات نشر : تهران: انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری : ۱۵۲ص.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۴۹۷-۲

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

موضوع : کودکان و فلسفه -- برنامه‌های درسی

موضوع : Children and philosophy -- Curricula

موضوع : فلسفه -- راهنمای آموزشی (ابتدایی)

موضوع : Philosophy -- Study and teaching (Elementary)

موضوع : تفکر انتقادی در کودکان

موضوع : Critical thinking in children

موضوع : تفکر انتقادی در کودکان -- راهنمای آموزشی (ابتدایی)

موضوع : Critical thinking in children -- Study and teaching (Primary)

شناسه افزوده : اوموئی، مریم، ۱۳۷۲-

رده بندی کنگره : B۱۰۵

رده بندی دیویی : ۱۰۸/۳۵

شماره کتابشناسی ملی : ۸۹۱۸۶۸۴

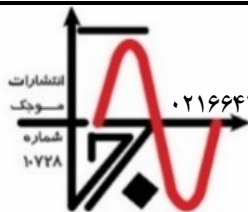
انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)

واتساپ : ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ کانال : telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش : ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۰۲۶۵۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل : mojakpublication@yahoo.com

سایت : www.mojak.ir اینستاگرام : mojakpublication

عنوان : برنامه‌ی درسی آموزش فلسفه به کودکان ایرانی

تالیف : مینا شریفی، مریم اوموئی

مشخصات ظاهری : ۱۵۲ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول : تابستان ۱۴۰۱، تیراژ : ۵۰۰ جلد

قیمت : ۱۴۵۰۰۰۰ ریال، شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۴۹۷-۲

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۱	پیش‌گفتار.....
۱۳	فصل اول: کلیات
۱۳	۱-۱ مقدمه
۱۴	۲-۱ تشریح موضوع کتاب
۱۷	۳-۱ اهمیت موضوع
۱۸	۴-۱ برنامه‌ی درسی
۱۹	۵-۱ آموزش فلسفه به کودکان
۱۹	۶-۱ پایه‌ی ششم
۲۰	۷-۱ مثنوی معنوی
۲۱	فصل دوم: سیر تاریخی آموزش فلسفه به کودک
۲۱	۱-۲ تاریخچه تعلیم فلسفه به کودک
۲۳	۲-۲ تعریف فلسفه
۲۵	۳-۲ برنامه فلسفه برای کودکان در ایران
۲۶	۴-۲ مبانی فلسفی
۲۹	فصل سوم: مبانی روان‌شناختی با تأکید بر روان‌شناسی تربیتی

- ۱-۳ ویژگی‌های جسمانی، عاطفی، اجتماعی، عقلانی دانش‌آموزان پایه ششم..... ۲۹
- ۲-۳ خصایص شناختی دانش‌آموزان پایه ششم..... ۳۱
- ۳-۳ تعریف مفهوم..... ۳۱
- ۴-۳ کارکردهای مفهوم..... ۳۲
- ۵-۳ رشد مفاهیم..... ۳۳
- ۶-۳ گسترش مفاهیم..... ۳۴
- ۷-۳ روش‌های یادگیری مفاهیم در کودکان..... ۳۴
- ۸-۳ بررسی نظریه‌های مرتبط یادگیری کودکان..... ۳۵
- ۹-۳ کاربرد نظریه پیاژه در آموزش کودکان..... ۳۵
- ۱۰-۳ نظریه شناختی رشد ویگوتسکی..... ۳۶
- ۱۱-۳ کارکردهای آموزش نظریه ویگوتسکی..... ۳۷

فصل چهارم: مبانی جامعه‌شناسی آموزش و پرورش..... ۳۹

- ۱-۴ مبانی جامعه‌شناسی..... ۳۹
- ۲-۴ اجتماعی شدن و تعلیم و تربیت..... ۳۹
- ۳-۴ هدف‌های اجتماعی..... ۴۰
- ۴-۴ رشد اجتماعی..... ۴۰
- ۵-۴ تعامل محیطی..... ۴۱
- ۶-۴ انواع مسئولیت..... ۴۱

فصل پنجم: ادبیات کودک..... ۴۳

- ۱-۵ ادبیات کودک و نوجوان..... ۴۳
- ۲-۵ تاریخچه‌ی ادبیات کودک و نوجوان..... ۴۳
- ۳-۵ پایه‌گذار ادبیات نوین در ایران..... ۴۵
- ۴-۵ کارکردهای ادبیات برای کودک و نوجوان..... ۴۶

- ۴۸..... ۵-۵ نقش و تاثیر داستان در تربیت
- ۴۹..... ۶-۵ فایده‌های داستان برای کودکان
- ۵۰..... ۷-۵ ویژگی‌های داستان مناسب
- ۵۱..... ۸-۵ مراحل داستان
- ۵۱..... ۹-۵ ویژگی‌های ظاهری کتاب کودک
- ۵۲..... ۱۰-۵ داستان‌های فلسفی
- ۵۲..... ۱۱-۵ نقش داستان‌های فلسفی
- ۵۴..... ۱۲-۵ ویژگی‌های داستان‌های فلسفی
- ۵۴..... ۱۳-۵ ویژگی‌ها، عناصر و اجزای کتاب‌های فلسفه برای کودک
- ۵۶..... ۱۴-۵ مبانی ادبی مربوط به آموزش فلسفه برای کودک

فصل ششم: داستان‌های مثنوی معنوی و فلسفه برای کودکان ۵۹

- ۵۹..... ۱-۶ مثنوی معنوی
- ۶۰..... ۲-۶ ویژگی‌های ممتاز مثنوی
- ۶۲..... ۳-۶ فرهنگ موضوعی تعلیمی و اخلاقی مثنوی معنوی
- ۶۴..... ۴-۶ داستان عدالت و عبرت‌گیری
- ۶۵..... ۵-۶ داستان قیاس
- ۶۶..... ۶-۶ داستان خط‌پذیری حس
- ۶۷..... ۷-۶ داستان دزدی
- ۶۸..... ۸-۶ داستان غرور و قدرت
- ۶۹..... ۹-۶ تقلید کورکورانه
- ۶۹..... ۱۰-۶ داستان دوستی خاله خرسه
- ۷۰..... ۱۱-۶ داستان اختیار
- ۷۱..... ۱۲-۶ داستان بی‌تمیزی (حکمرانی نالایقان)
- ۷۱..... ۱۳-۶ داستان شانس و قسمت

۷۲.....	۱۴-۶ داستان آزادی
۷۴.....	۱۵-۶ داستان نسبی بودن واقعیت.....
۷۴.....	۱۶-۶ داستان خلوص دل (تقابل اهل دل و اهل شریعت).....
۷۵.....	۱۷-۶ داستان عادت
۷۶.....	۱۸-۶ داستان توهم (نگاه ناکجا آباد گرایانه).....
۷۶.....	۱۹-۶ داستان سطحی‌نگری
۷۷.....	۲۰-۶ داستان تلقین پذیری
۷۸.....	۲۱-۶ داستان طمع

فصل هفتم: برنامه درسی آموزش فلسفه به کودکان..... ۸۱

۸۱.....	۱-۷ مفهوم فلسفه در آموزش فلسفه به کودکان
۸۲.....	۲-۷ اهداف برنامه‌ی درسی فلسفه برای کودک
۸۳.....	۳-۷ توصیف برنامه درسی آموزش فلسفه برای کودک از دیدگاه لیمن
۸۵.....	۴-۷ مولفه‌های اصلی برنامه فلسفه برای کودک
۸۷.....	۵-۷ روش‌های تدریس مبتنی بر برنامه‌ی آموزش فلسفه برای کودکان
۸۷.....	۶-۷ رویکردهای آموزشی حاکم بر برنامه درسی
۹۱.....	۷-۷ تعریف آموزش و پرورش دوره ابتدایی
۹۱.....	۸-۷ اهمیت آموزش ابتدایی
۹۲.....	۹-۷ اهداف آموزش و پرورش دوره‌ی ابتدایی

فصل هشتم: تحقیقات مربوط به آموزش فلسفه به کودکان..... ۹۳

۹۳.....	۱-۸ پیشینه‌ی داخلی
۹۹.....	۲-۸ پیشینه‌ی خارجی

فصل نهم: مطالعه موردی

۱۰۳.....

- ۱-۹ مراحل روش تحلیل محتوا ۱۰۳
- ۲-۹ جامعه آماری ۱۰۵
- ۳-۹ روش نمونه گیری و حجم نمونه ۱۰۶
- ۴-۹ روش جمع آوری داده ها ۱۰۶
- ۵-۹ روش تجزیه و تحلیل داده ها ۱۰۷

فصل دهم: یافته ها ۱۰۹

- ۱-۱۰ سوال اول ۱۰۹
- ۲-۱۰ سوال دوم ۱۱۶
- ۳-۱۰ سوال سوم ۱۲۱
- ۴-۱۰ سوال چهارم ۱۲۶
- ۵-۱۰ مقایسه شیوه ارزشیابی براساس مثنوی معنوی و دیگر شیوه های ارزشیابی ۱۳۰
- ۶-۱۰ سوال پنجم ۱۳۵

فصل یازدهم: جمع بندی ۱۳۹

- ۱-۱۱ نتیجه گیری ۱۳۹
- ۲-۱۱ پیشنهادها ۱۴۳

منابع ۱۴۵

- منابع فارسی ۱۴۵
- منابع انگلیسی ۱۵۱

پیش‌گفتار

برای کودکان و نوجوانان امروز زندگی در جهان پست مدرن امروز شگفت‌انگیز است. امروزه اطلاعات با سرعت زیادی رد و بدل می‌شود و صرف انتقال اطلاعات در این دوره نمی‌تواند برای افراد مفید بوده در شرایط متغیر جامعه کنونی نمی‌توان برای زندگی آینده آن‌ها را آماده کرد. لذا آموزش و پرورشی که در این زمان به حفظ و انتقال اطلاعات تاکید دارد، نمی‌تواند برای دنیایی که با سرعت بسیار در حال تغییر است، مفید باشد. بنابراین اگر بخواهیم کودکان را برای چالش‌های این عصر و آینده آماده کنیم، باید از نظام آموزشی شفاهی و حافظه‌مدار جدا شویم و با یاد دادن مهارت‌هایی به کودکان آن‌ها را برای زندگی و یادگیری مسلط سازیم. آنان به دانشی نیاز دارند که خود تولید- بازتولید کرده باشند. هدف تعلیم و تربیت و آموزش و پرورش تربیت افرادی است که بتوانند فکر کنند و تفکری را که تحصیل کرده‌اند، ارائه کنند. نه فقط تفکرات دیگران را بیان کنند که اگر به این مسئله توجه شود کودکان می‌توانند در جهان امروز و با چالش‌های مختلف آن زندگی و مسائل احتمالی به وجود آمده را حل کنند. (صباغی حسن‌زاده، ۱۳۹۱)

ماهیت فلسفه فراتر از چیزی است که افراد در زندگی روزمره خود برای بیان دلیل کارهای خود بیان می‌کنند و در واقع فلسفه فراتر از نگاه نظر شخصی است. فلسفه تلاشی است برای توجیه بهتر سوال‌ها، عقاید و روش زندگی بهتر اما نمی‌توان گفت که فلسفه مطمئن‌ترین راه برای دستیابی به حقیقت است. از طرفی نمی‌توان گفت که فلسفه با زندگی روزمره در ارتباط نیست بلکه برعکس فلسفه می‌تواند به انسان‌ها کمک کند تا زندگی اندیشمندانه‌تر، استدلال درست‌تر و به زندگی بهتری دست یابند. فلسفه به معنای واقعی‌اش یعنی: ۱- استدلال برای پیش‌بینی ۲- استدلال برای انسجام ۳- استدلال برای نقد (دهقانی، ۱۳۹۱).

هدف از تالیف کتاب حاضر طراحی برنامه‌ی درسی آموزش فلسفه به کودکان ایرانی در پایه‌ی ششم ابتدایی می‌باشد. بر اساس طراحی برنامه درسی فلسفه برای کودکان ایرانی، این کتاب معطوف به

تحلیل داستان‌ها و حکایت‌های کتاب مثنوی معنوی مولانا گردید تا بتواند عناصر برنامه فلسفه برای کودکان را برای پایه ششم ابتدایی تدوین نماید. یافته‌های کتاب نشان داد که عناصر برنامه درسی آموزش فلسفه به کودکان پایه ششم در چهار عنصر هدف (حقیقت‌جویی، رسیدن به کمال، خلاقیت محوری، شکوفایی استعدادها و عقلانیت)، محتوا (تاکید بر حقایق مطلق، دروس آگاه‌بخش، ریاضیات و منطق، دروس عملی، حل معماها و پازل‌ها، بهره‌گیری از اشیا)، روش تدریس (روش تدریس گروهی، روش تدریس اکتشافی، روش پرسشگری سقراطی، روش بارش مغزی) و ارزشیابی (فعال و کیفی، روش خودارزیابی، روش ارزشیابی انفرادی، ارزشیابی بر اساس تفاوت‌های فردی، ارزشیابی مرحله‌ای) را مشخص نمود. نتایج کتاب نشان می‌دهد که ادبیات تعلیمی کشور بالاخص کتاب مثنوی معنوی دارای قابلیت بومی سازی برنامه درسی فلسفه برای کودکان پایه ششم را دارد، چرا که داستان‌ها و حکایت‌های این کتاب سرشار از مولفه‌های فلسفه برای کودکان است. شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد.

فصل اول: کلیات

فصل دوم: سیر تاریخی آموزش فلسفه به کودک

فصل سوم: مبانی روان‌شناختی با تاکید بر روان‌شناسی تربیتی

فصل چهارم: مبانی جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

فصل پنجم: ادبیات کودک

فصل ششم: داستان‌های مثنوی معنوی و فلسفه برای کودکان

فصل هفتم: برنامه درسی آموزش فلسفه به کودکان

فصل هشتم: تحقیقات مربوط به آموزش فلسفه به کودکان

فصل نهم: مطالعه موردی

فصل دهم: یافته‌ها

فصل یازدهم: جمع‌بندی

در پایان، بر خود لازم می‌دانم که از همه عزیزان و بزرگوارانی که در مراحل گوناگون آماده سازی این کتاب من را یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

Philosophy Education Curriculum for Iranian Children

Mina Sharifi

Maryam Omoi

ماهیت فلسفه فراتر از چیزی است که افراد در زندگی روزمره خود برای بیان دلیل کارهای خود بیان می‌کنند و در واقع فلسفه فراتر از نگاه نظر شخصی است. فلسفه تلاشی است برای توجیه بهتر سوال‌ها، عقاید و روش زندگی بهتر اما نمی‌توان گفت که فلسفه مطمئن‌ترین راه برای دستیابی به حقیقت است. از طرفی نمی‌توان گفت که فلسفه با زندگی روزمره در ارتباط نیست بلکه برعکس فلسفه می‌تواند به انسانها کمک کند تا زندگی اندیشمندانه‌تر، استدلال درست‌تر و به زندگی بهتری دست یابند. فلسفه به معنای واقعی اش یعنی: ۱- استدلال برای پیش‌بینی ۲- استدلال برای انسجام ۳- استدلال برای نقد. برای کودکان و نوجوانان امروز زندگی در جهان پست مدرن امروز شگفت‌انگیز است. امروزه اطلاعات با سرعت زیادی رد و بدل می‌شود و صرف انتقال اطلاعات در این دوره نمی‌تواند برای افراد مفید بوده در شرایط متغیر جامعه کنونی نمی‌توان برای زندگی آینده آن‌ها را آماده کرد. لذا آموزش و پرورشی که در این زمان به حفظ و انتقال اطلاعات تاکید دارد، نمی‌تواند برای دنیایی که با سرعت بسیار در حال تغییر است، مفید باشد. بنابراین اگر بخواهیم کودکان را برای چالش‌های این عصر و آینده آماده کنیم، باید از نظام آموزشی شفاهی و حافظه‌مدار جدا شویم و با یاد دادن مهارت‌هایی به کودکان آن‌ها را برای زندگی و یادگیری مسلط سازیم. آنان به دانشی نیاز دارند که خود تولید-بازتولید کرده باشند.

انتشارات موجک

9786009944972